

LO sem. IV – HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO 2 godz. 10.04.2021

1 Temat: ODRODZENIE PAŃSTWA POLSKIEGO

Nadchodząca klęska państw centralnych stwarzała Polakom coraz więcej możliwości samodzielnego działania. Na przełomie października i listopada 1918 r. zaczęły rozpadać się Austro-Węgry, a na początku listopada rewolucja w Berlinie pogrążyła w chaosie Niemcy.

1. Pierwszymi ośrodkami władzy lokalnej były:

- Polska Komisja Likwidacyjna (Kraków) - przedstawicielem był Wincenty Witos,
- Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (Śląsk Cieszyński),
- Naczelna Rada Ludowa (Poznań),
- Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej (Lublin) - Ignacy Daszyński,
- Rada Regencyjna.

2. Centralizacja Władzy Państwowej:

- 10 listopada 1918 - przybycie Józefa Piłsudskiego do Warszawy,
- 11 listopada 1918 - powierzenie Piłsudskiemu dowództwa wojskowego,
- 14 listopada 1918 - rozwiązanie Rady Regencyjnej,
- 22 listopada 1918 - podpisanie dekretu o najwyższej władzy państwowej,
- 16 stycznia 1919 - nowy premier- Ignacy Paderewski, w konsekwencji państwo polskie zaczęło stawać się samodzielne na arenie międzynarodowej oraz spełniły się marzenia Polaków o wolności narodu.

3. Święto Niepodległości - polskie święto państwowe obchodzone 11 listopada dla upamiętnienia odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r., po 123 latach zaborów (1795–1918), w tym dniu również Niemcy skapitulowały na froncie zachodnim, co uznano za koniec I wojny światowej.

4. Mała konstytucja została uchwalona dnia 20 lutego 1919 roku. Na jej mocy, najwyższą władzę w państwie stanowił Sejm Ustawodawczy, którego wolę wykonywać miał Naczelnik Państwa, czyli Józef Piłsudski oraz Rada Ministrów, jako swoisty komitet pozbawiony własnych, niezależnych od parlamentu uprawnień.

5. Konstytucja Marcowa uchwalona została 17 marca 1921 r. Pierwsza nowoczesna polska konstytucja. Władzę zwierzchnią przyznawała Narodowi, który nie sprawował jej sam, lecz za pośrednictwem specjalnych organów, zbudowanych zgodnie z monteskiuszowską koncepcją trójpodziału władz.

6. 9 grudnia 1922 roku Zgromadzenie Narodowe wybrało Gabriela Narutowicza na prezydenta. Nastrój niechęci, a nawet wrogości doprowadził do zamachu. Narutowicz zginął 16 grudnia podczas otwierania wystawy. Dnia 20 grudnia wybrano kolejnego prezydenta- Stanisława Wojciechowskiego, który był jednym z założycieli Polskiej Partii Socjalistycznej i blisko współpracował z Piłsudskim.

7. Reforma skarbowo-walutowa to reforma, która polegała na wymianie marek polskich na nową walutę - złote polskie. Działanie to miało zahamować hiperinflację. Reforma została wprowadzona przez Władysława Grabskiego.

2. Temat: BOHATEROWIE WALK O GRANICE II RZECZYPOSPOLITEJ

1. Ignacy Jan Paderewski:

- Urodził się 18 listopada 1860 w Kuryłówce, zmarł 29 czerwca 1941 w Nowym Jorku.
- polski pianista, kompozytor, działacz niepodległościowy i polityk. W 1919 sprawował funkcje premiera i ministra spraw zagranicznych RP. Kawaler Orderu Orła Białego, francuskiej Legii Honorowej i Orderu Imperium Brytyjskiego.

Po przyjeździe do Warszawy, Paderewski spotkał się z Piłsudskim i podjął się roli mediatora pomiędzy nim a obozem Dmowskiego. 16 stycznia 1919 został premierem, pełniąc również funkcję ministra spraw zagranicznych.

Wraz z Romanem Dmowskim jako delegat pełnomocny reprezentował Polskę na konferencji pokojowej w Paryżu, gdzie żądano przywrócenia granic przedrozbiorowych i włączenia do terenów zamieszkiwanych przez ludność polskiej narodowości, zakończonej podpisaniem traktatu wersalskiego, kończącego I wojnę światową.

Polsce przyznano niemal całą Wielkopolskę oraz Pomorze Gdańskie, bez Gdańska.

Przynależność Górnej Śląska, Warmii, Mazur, Powiśla miały rozstrzygnąć plebiscyty.

W tym czasie Paderewski wsparł gen. Tadeusza Rozwadowskiego w jego planach tworzenia Legionu Amerykańskiego, który miał walczyć w Polsce z bolszewikami. W wyniku tych działań powstała polsko-amerykańska Eskadra Lotnicza im. Tadeusza Kościuszki. Paderewski wiedział, iż jego gabinet ma charakter tylko i wyłącznie przejściowy, dlatego w grudniu 1919 podał się do dymisji.

2. Gabriel Narutowicz:

- pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, inżynier hydrotechnik, elektryk, profesor Politechniki w Zurychu, minister robót publicznych, minister spraw zagranicznych.

3. **Roman Dmowski:** polski polityk, publicysta polityczny, minister spraw zagranicznych, poseł na Sejm Ustawodawczy II Rzeczypospolitej, poseł II i III Dumi Państwowej Imperium Rosyjskiego. Współzałożyciel Narodowej Demokracji, główny ideolog polskiego nacjonalizmu.

4. **Wojciech Korfanty** to jedna z najważniejszych postaci dla Śląska oraz jego walki o przyłączenie go do Polski. Dyktator trzeciego powstania śląskiego, które jest jednym z dwóch, obok powstania wielkopolskiego, polskich zrywów zbrojnych zakończonych sukcesem.

5. Generał **Józef Haller** to legionista, twórca Armii Polskiej we Francji, generalny inspektor Armii Ochotniczej podczas wojny polsko-bolszewickiej; po wybuchu II wojny światowej minister rządu RP na uchodźstwie. Został odznaczony m.in. Orderem Orła Białego, Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych (czterokrotnie), Legią Honorową II klasy i francuskim Krzyżem Wojennym.

6. Wincenty Witos:

-Trzykrotny premier Rzeczypospolitej Polskiej
- Prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej

7. **Stanisław Wojciechowski** – w okresie 1919-1920 pełnił funkcję ministra spraw wewnętrznych w gabinetach Ignacego Jana Paderewskiego oraz Leopolda Skulskiego. 20 grudnia 1922 został wybrany Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej. Jan Skotnicki, kierujący w latach 1922-1929 polityką kulturalną państwa, tak wspominał postać Wojciechowskiego: "Był to typ społecznika, purytanina. Wszyscy go czcili i szanowali. Był zany, ale oschły. Po dokonanych wyborach nie było w Polsce człowieka, który by był zadowolony z wyboru Wojciechowskiego, ale też nikt nie mógł nic zarzucić temu człowiekowi [...] wszystkiego sobie odmawiał, byleby oszczędzić skarb państwa. Przypuszczał bowiem, że taki powinien być demokratyczny prezydent". W powojennej historii Polski potraktowany został jako człowiek o obywatelskich zasługach i cnotach.

8. **Józef Piłsudski** to dla wielu najważniejsza postać w dwudziestowiecznych dziejach Polski; polityk i wojskowy, działacz niepodległościowy, marszałek Polski, Naczelnik Państwa, dwukrotny premier, twórca tzw. rządów sanacji.

9. **Władysław Sikorski**:

- Współzałożyciel Związku Walki Czynnej,
- Prezes Związku Strzeleckiego.